

№ 10(40) (2023): Наукові перспективи

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10\(40\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10(40))

Опубліковано: 2023-11-08

Весь випуск

 pdf

весь випуск

 pdf

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ «ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ»: РЕГУЛЯТОРНИЙ АСПЕКТ

Лідія Карпенко, Микола Іжа, Дмитро Вербицький, Олег Бурдейний

 pdf (English)

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МОРЕГОСПОДАРСЬКИМ КОМПЛЕКСОМ УКРАЇНИ

Олександр Артем'єв

 pdf

МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ЗМІНИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Тетяна Бельська

 pdf

МІЖНАРОДНЕ НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН

Сергій Войтко

 pdf

ЕКОЛОГІЧНІ РИЗИКИ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛІСЬКОЇ ЗОНИ РІВНЕНЩИНИ)

Наталія Герман, Сергій Мельничук

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Ольга Гриценко

СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЦІНОВУ ПОЛІТИКУ

Тетяна Демченко, Максим Слатвінський, Інна Космідайло

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСТРУМЕНТІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Надія Заріцька, Карина Кучерява, Інна Шевченко

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Вікторія Іванова

РЕФОРМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ: ОГЛЯД ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ «10:10:10»

УДК 336.5

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10\(40\)-408-417](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10(40)-408-417)

Гриценко Ольга Миколаївна кандидат економічних наук, Хмельницький університет управління і права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, 29009, тел.: (068) 204-68-88, <https://orcid.org/0000-0002-9253-7299>

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. Фінансування інноваційних проєктів є стратегічним завданням на загальнодержавному рівні країн незалежно від рівня їхнього економічного розвитку. Необхідність реалізації цього процесу зумовлена формуванням перспективних планів розвитку країни та суб'єктів господарювання. Залежно від рівня розвитку країни різняться аспекти формування інвестиційної політики держави у виборі інноваційної сфери для фінансування. Об'єктами дослідження у даній статті є Україна та Європейський Союз (далі – ЄС) як об'єднання і в розрізі окремих країн. Предметом дослідження є процес фінансування інноваційних проєктів в аспекті реалізації рішень про надання інвестицій. Виявлено, що процес інвестування в ЄС направлений на досягнення цілей у сфері вирішення глобальних проблем суспільства, акцентуючись на екології, збереженні навколишнього середовища та проєктах, спрямованих на кількісне підвищення ефективності виробничих процесів. Виявлено, що на відміну від складних бюрократичних аспектів, які притаманні українським галузевим інституціям, у ЄС – це переважно стандартизовані умови і основний акцент базується на кінцевому результаті. Подача заявки є стандартною і розглядається по традиційній схемі. Особливість фінансування інноваційних проєктів в Україні полягає в різносторонній розгалуженій системі бюрократичних процедур, залежно від галузевого спрямування інвестицій. Особливо вагома увага приділяється контролю проміжного результату, що пояснюється необхідністю спостереження за цільовим використанням коштів, що відповідно відсутнє в практиці ЄС і є неможливим з точки зору необхідності дотримання законодавчих норм, правих і положень. Фінансування проєктів, що стосуються безпосередньо прерогатив країн-членів ЄС відноситься до їхньої безпосередньої компетенції або змішаного формату фінансування за особливих обставин. Досліджено, що вагомою різницею між ЄС та Україною у процесі фінансування інноваційних проєктів є стратегічні цілі: фінансування регіональних проєктів, проєктів зі збереження ефективності, проєкти сфери

АПК та корисних копалин, тоді як в ЄС – це проєкти, спрямовані на новітні дослідження в науці, освіті та задоволення суспільних благ та кількісного підвищення ефективності.

Ключові слова: фінансування інноваційних проєктів, Україна, Європейський союз, цільове спрямування, порядок прийняття рішень щодо фінансування інновацій.

Hrytsenko Olga Mykolaivna Candidate of Economic Sciences, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law, Khmelnytskyi, 29009, tel.: (068) 204-68-88, <https://orcid.org/0000-0002-9253-7299>

EUROPEAN EXPERIENCE IN FINANCING INVESTMENT PROJECTS: LESSONS FOR UKRAINE

Abstract. Financing innovative projects are a strategic task of the national level of countries, regardless of the level of their economic development. The need to implement this process is determined by the formation of long-term plans for the development of the country and business entities. Depending on the level of development of the country, the aspects of the formation of the state's investment policy is differ in the selection of innovative financing. The objects of research in this article are Ukraine and the European Union (the EU) as an association and in terms of individual countries. The subject of the study is the process of financing innovative projects in the aspect of implementing decisions on providing investments. It was revealed that the process of investing in the EU is aimed at achieving goals in the field of solving global societal problems, focusing on ecology, environmental protection and projects aimed at quantitatively increasing by efficiency of production processes. It was found that there are a lot of bureaucratic aspects in Ukrainian industry institutions. In the EU it is mainly standardized conditions and the main emphasis is based on the final result. Submission of an application is standard and considered in according to the traditional scheme. The peculiarity of the financing of innovative projects in Ukraine is a multifaceted system of bureaucratic procedures, depending on the sectoral direction of investments. Particular attention is paid to the control of the intermediate result, which is explained by the need to monitor the targeted use of funds. This aspect is accordingly absent in EU practice and is impossible from the point of view of the need to comply with legislative norms, laws and regulations. Financing of projects directly related to the prerogatives of EU member states refers to their direct competence or a mixed format of financing under special circumstances. It has been investigated that a significant difference between the EU and Ukraine in the process of financing innovative projects is the strategic goals. They are financing of regional

projects, efficiency preservation projects, projects in the agricultural sector and minerals. In the EU, there are projects aimed at the latest research in science and education and the satisfaction of public goods and quantitative efficiency gains.

Keywords: financing of innovative projects, Ukraine, the European Union, target orientation, decision-making procedure for financing innovations.

Постановка проблеми. Фінансування інноваційних проєктів, особливо з державного бюджету завжди є складним та актуальним питанням. Як правило механізм фінансування, інструментарій та порядок надання коштів подано у профільних міністерствах та відомствах, зокрема в Україні – це Міністерство економіки України. Відштовхуючись від класичного визначення, що державне фінансування інноваційних проєктів означає фінансову підтримку, яку надають державні органи для просування та розвитку інноваційних ідей і технологій, розуміємо, що це процес підтримки стратегічно необхідних для держави проєктів. Проте, опираючись на ст. 3 Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» [1] фіксуємо той момент, що там відсутнє узагальнення про стратегічне пріоритетне фінансування і це відповідно відрізняє український підхід від європейського. Тому, зважаючи на перспективний вступ України до ЄС, вивчення досвіду та аспектів порівняння України та країн Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес фінансування інноваційних проєктів досить широке та детально досліджувана сфера. Його особливості розглядаються на законодавчому рівні у ряді законів та підзаконних актах. Проте цілий ряд науковців досліджують цей процес з різних сторін, визначаючи специфічні особливості. Варто зазначити наукові праці українських науковців: Майорової Т.В., Пересади А.А., Сазонець І.Л., Рогача О.І., Луціва Б.Л. Міжнародними інституціями, які послужили базою дослідження є Європейський інвестиційний банк, Департамент досліджень та інновацій Європейської комісії ЄС, ін.

Мета статті – дослідження особливостей та механізмів державного фінансування інноваційних проєктів в Україні та Європейському союзі в аспекті виявлення специфічних аспектів на етапі реалізації алгоритму фінансування проєкту.

Виклад основного матеріалу. Процес фінансуванні інноваційних проєктів охоплює за своїм змістом ряд етапів, які реалізуються за певним алгоритмом. Проаналізуємо різницю між українським підходом та європейським до реалізації цих етапів.

1. Процес подання заявки. Як правило, існує структурований процес подання заявки, який мають пройти новатори та підприємства, щоб отримати

право на державне фінансування. Цей процес часто передбачає подання детальної пропозиції з описом цілей проєкту, методології, очікуваних результатів і бюджету.

Україна має цілий перелік законодавчо-нормативних актів, що регулюють процес подання заявок на державне фінансування. Сюди ж входять нормативні акти щодо державних закупівель, програми підтримки малого та середнього бізнесу, або спеціальні програми для інноваційних проєктів. Тобто процес подання заявки залежить від сфери проєкту та його специфікації.

В Європейському союзі та різних європейських країнах існує власне європейське законодавство, а також національні нормативні акти, що регулюють фінансування інноваційних проєктів. Тобто, є вимоги до проєктів, які фінансуються з спільного бюджету Європейського Союзу і мають стратегічне значення для об'єднання, а є окремо для кожної країни.

2. Критерії відбору та прийнятності (переважно в законодавстві ЄС). Критерії відбору за результатами поданих заявок базуються на стратегічній пріоритетності. Зокрема в Україні критерії відбору можуть бути спрямовані на підтримку певних галузей, стартапів, малих та середніх підприємств тощо, натомість у Європі критерії можуть включати широкий спектр аспектів, включаючи технічну, інноваційність діяльність, суспільний вплив, ризики та стійкість проєкту.

Зокрема за останніх 5 років пріоритетними напрямками державного фінансування в Україні були проєкти спрямовані на розвиток регіональних економік, енергоефективність, аграрні технології тощо. У Європі вагому частку фінансування відведено на розвиток технологій, наукові розробки, збереження культурних та історичних цінностей, підвищення якості освіти. У Європі на цьому етапі застосовується критерії прийнятності.

Прикладом різниці на етапах критеріїв відбору можна розглянути програму фінансування досліджень у галузі зеленої енергетики.

Таблиця 1.

Аспекти порівняння процедур критеріїв відбору

Аспекти порівняння:	Україна	ЄС
Процедури:	значна кількість адміністративних кроків, включаючи складання детального бізнес-плану, подання звітів про витрати та прогрес у реалізації проєкту (проміжні звіти)	менш бюрократичний процес; апліканти можуть мати можливість використовувати стандартизовані форми та звіти
Критерії відбору:	переваги для фінансування розвитку вітчизняних технологій та підтримці місцевого виробництва	акцент на ефективності технологій у кількісному вимірі, переваги проєктам для зниження викидів CO ₂ ; широке географічне охоплення (територія ЄС)

Зазначені критерії можуть включати такі фактори, як рівень інновацій, потенційний вплив на суспільство, здійсненність і можливості залученої команди (створення нових робочих місць). Окрім зазначеного, у європейських проєктах для розгляду повинна бути зафіксована конкретність цілі без відсутності двозначності. Наприклад, Європейський інвестиційний банк у методології подачі проєкту зазначає, що замість розпливчастої мети на кшталт “підвищити ефективність”, її слід визначити як “скоротити час виробництва на 20%” [4].

3. Конкурентний характер. Державне фінансування інноваційних проєктів часто є висококонкурентним. Доступні кошти можуть бути обмеженими, і проєкти оцінюються на основі їхнього потенціалу досягнення значних успіхів у певній галузі.

Державні гранти, програми підтримки (в т.ч. субсидії) в Україні спрямовані на пріоритетні сектори. Як зазначалося вище – це інформаційні технології, агротехнології та енергоефективність. Деякі програми можуть надавати можливість отримання кредитів за пільговими умовами для розвитку конкурентоспроможних технологій [2].

Ініціатива Європейського Союзу “Горизонт 2020”: програма надає значні фінансові ресурси для досліджень та інновацій в різних галузях, включаючи зелену енергетику, цифрові технології та біотехнології.

Фонди Європейського банку інвестицій (ЄБІ): ЄБІ надає фінансову підтримку для проєктів, спрямованих на розвиток та модернізацію інфраструктури та технологій.

Програми підтримки інноваційних стартапів: ЄС підтримує розвиток стартап-екосистем, надаючи фінансування та менторинг для перспективних проєктів.

Вибір за критерієм конкурентності:

Україна: Українські програми можуть акцентувати увагу на підтримці проєктів, що мають потенціал стати конкурентоспроможними на місцевому та глобальному ринку.

ЄС: Програми ЄС можуть надавати фінансування для проєктів, які мають потенціал вплинути на конкурентоспроможність Європейського Союзу у світовому масштабі.

4. Належна перевірка. Державні установи, відповідальні за розподіл коштів, зазвичай проводять ретельну перевірку проєктів, які вони розглядають. Це може включати перегляд технічних специфікацій, дослідження ринку, фінансові прогнози та повноваження команди проєкту.

5. Моніторинг і звітність. Після схвалення проєкту до нього застосовуються вимоги щодо постійного моніторингу та звітності. Це гарантує, що кошти використовуються ефективно та що проєкт просувається за планом.

6. Гнучкість і адаптивність. Інноваційні проекти можуть бути динамічними і можуть вимагати коригування у процесі їхньої реалізації. Урядовим установам, які надають фінансування, необхідно враховувати зміни, що можуть мати місце у процесі реалізації проекту. Ці зміни вплинуть на коригування видаткової складової.

7. Співпраця та об'єднання. Ініціативи державного фінансування часто заохочують співпрацю між різними зацікавленими сторонами, включаючи дослідників, підприємства та державні установи. Це може призвести до ширшого обміну знаннями та досвідом.

Аналізуючи цей аспект варто зазначити про співпрацю України та ЄС у цьому контексті.

ЄС та Україна підтримують стартапи та інноваційні компанії через спеціальні фонди та акселератори. Наприклад, в Україні існують фонди, що спрямовані на інвестування в українські стартапи та інноваційні компанії: Український фонд стартапів, який протягом чотирьох років своєї діяльності виділив 8,2 млн дол у вигляді грантів для проведення 330 івентів (хакатони, буткемпи, освітні лекції, менторські сесії). З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну фонд сконцентрував свою діяльність на підтримці проектів defense tech та deep tech.

Україна та деякі країни ЄС активно розвивають інфраструктуру для інноваційних компаній, включаючи технологічні парки та інноваційні центри.

Як в Україні, так і в ЄС існують різноманітні організації, асоціації та мережі, спрямовані на підтримку інноваційних проектів та співпрацю між компаніями та науковими установами.

Важливим аспектом є надання експертної та консультаційної підтримки для інноваційних проектів, яка може бути надана як державними, так і приватними організаціями.

Україна може взяти до уваги досвід ЄС у розвитку фінансових інструментів для підтримки інновацій, сприянні міжнародній співпраці та створенні сприятливої екосистеми для розвитку інновацій. Регулярний обмін досвідом і найкращими практиками між країнами може сприяти подальшому розвитку інноваційного сектору.

9. Часові рамки та етапи. Зазвичай очікується, що проекти державного фінансування досягнуть конкретних етапів у встановлені терміни. Ці проміжні показники служать індикаторами прогресу та використовуються для оцінки необхідності надання додаткового фінансування.

10. Інтелектуальна власність. Питання, пов'язані з правами інтелектуальної власності, як правило, регулюються законними та підзаконними актами. Програми державного фінансування можуть мати спеціальні вказівки щодо інтелектуальної власності, що може вплинути на те, як розробляються та комерціалізуються інновації.

11. Оцінка впливу профінансованих проєктів. Урядові установи часто проводять оцінку, щоб визначити вплив своїх програм фінансування на реалізований проєкт і вид отриманого блага. Це може включати оцінку економічних, соціальних і технологічних результатів проєктів, які вони підтримали.

За даними відомого інформаційного видання Forbes прем'єр-міністр Денис Шмигаль під час інтерв'ю виданню повідомив, що збитки, завдані Україні внаслідок війни, перевищують \$700 млрд. дол. і що в Україні наразі є понад 150 млрд грн, які ринок може освоїти для відновлення житла та критичної інфраструктури. У межах програми швидкого відновлення пріоритетними є відновлення енергомереж, розмінування, відбудова житла й критичної інфраструктури, а також підтримки бізнесу.

У березні Світовий банк збільшив оцінку потреб України на відновлення та реконструкцію до \$411 млрд. Ця цифра у 2,6 рази перевищує очікуваний ВВП України у 2022 році [3].

Проте, на сьогодні не існує чіткого алгоритму фінансування цих коштів. Щоденно у цифровому додатку Дія реєструється понад тисячу заявок на єВідновлення, проте через відсутність повноцінної бази даних зареєстрованого житла, їхніх власників, особливо приватного сектору сільських поселень – фінансування є складним механізмом, що потребує доопрацювання.

12. Довгострокова стійкість. Державне фінансування інноваційних проєктів часто спрямоване на сприяння довгостроковій стійкості. Це може включати підтримку проєктів, які мають потенціал для створення тривалих переваг для суспільства, економіки чи навколишнього середовища. Більшість інноваційних проєктів, які сьогодні активно підтримуються урядами більшості європейських країн спрямовані на розробку заходів та інструментів, які б ефективно долали наслідки зміни клімату. Тобто інвестування в розробку енергоефективних технологій, які б скоротили викиди парникових газів, інвестиції в критичну інфраструктуру, технології та заходи для підвищення стійкості та допомоги в адаптації до наслідків зміни клімату.

У Європі прийняття рішення про державне інвестування в інноваційні проєкти відбувається через різноманітні механізми та програми, які спрямовані на підтримку та розвиток інновацій. Прикладами окремих і відомих програм можуть слугувати наступні:

– Німеччина – програма “ZIM” (досл. – Zentrales Innovationsprogramm Mittelstand), в рамках якої надається фінансування для досліджень та розробок малому та середньому бізнесу в і спрямована на підтримку інноваційних проєктів у різних галузях. ZIM призначена для стійкого зміцнення інноваційного потенціалу та підтримки конкурентоспроможності компаній

середнього розміру, включаючи різногалузеві компанії. Проєкт призначений для сприяння економічному зростанню, зокрема шляхом розвитку потенціалу створення цінності та підвищення рівня прикладних знань.

– Франція – програма “BriFrance”. Це французьке агентство з розвитку, що підтримує інноваційні підприємства шляхом надання фінансування, грантів та гарантій для розвитку нових технологій. Потягом 2022-2023 років Французька державна страхова компанія BriFrance Assurance Export прийняла рішення, що страхуватиме французькі компанії, які готові інвестувати в Україну і брати активну участь у реконструкції країни, не чекаючи на завершення війни. Наприкінці вересня Міжнародне агентство з гарантування інвестицій Всесвітнього банку (MIGA) застрахувало перші проєкти в Україні від воєнних ризиків.

– Швеція: ініціатива Vinnova. Зазначена шведська агенція, що фінансує дослідження та інноваційні проєкти в різних секторах, спрямованих на розвиток нових технологій та ринків. Зокрема, протягом 2023 року пропозиція агенції спрямована на консорціуми, які у співпраці можуть сприяти розробці компонентів і системних рішень на користь наступного покоління промислових цифрових рішень, а також для нових продуктів і послуг, які будуть розроблені в Швеції. Проєкти мають бути релевантними в межах однієї чи кількох із визначених у конкурсі технічних напрямків і, як очікується, сприятимуть прогресивній цифровізації, яка оновить шведську промисловість. Це конкурс пропозицій у рамках програми Advanced Digitalization.

– Інноваційна Норвегія (Innovasjon Norge) – це агентство підтримує інноваційні проєкти та підприємства через різні програми та фінансові інструменти. У прерогативі агентства спільно з Урядом країни є фінансування проєктів, пов’язаних із наслідками зміни клімату та глобального потепління.

Загалом державне фінансування інноваційних проєктів може стати вирішальним каталізатором технологічного прогресу та економічного зростання. Однак це вимагає ретельного планування, ефективного управління та суворого процесу оцінки, щоб переконатися, що державні кошти використовуються розумно та передбачені цілі реалізовані.

Висновки. Фінансування інноваційних проєктів з коштів державного бюджету – це складний алгоритмічний процес, який потребує цілого ряду бюрократичних процедур. Проте, для спрощення механізму та отримання ефективного результату від реалізації таких проєктів варто враховувати досвід розвинених країн, які активно здійснюють таку діяльність. У результаті проведеного аналізу виявлено, що Європейський Союз для фінансової підтримки стратегічних для нього проєктів використовує шаблонні заявки та зрозумілі і чіткі інструкції щодо можливостей отримання коштів. Проте фінансової підтримки під егідою ЄС як правило отримують проєкти, які

спрямовані на вирішення глобальних проблем, таких як наслідки глобального потепління, енергоефективність, а після розірвання торговельних відносин з країною-агресором підтримуються проекти, які б сприяли налагодженню нових ефективних торговельних зв'язків. Відмінністю українського підходу щодо державного фінансування є застосування складного механізму бюрократичних процедур та проміжного контролю; підтримка проектів, які подеколи не мають стратегічного значення, а спрямовані на вирішення певної регіональної потреби.

Сьогодні для України надзвичайно важливими є проекти, спрямовані на післявоєнну відбудову і отримання досвіду в цьому контексті у географічних масштабах України не має жодна країна. Тому, враховуючи вищезазначені аспекти, варто пролонговано вивчати досвід закордонних країн, зокрема ЄС, враховуючи майбутні перспективи вступу до цього об'єднання, проте стратегічним завданням мають залишитися регіональні проекти, спрямовані на відновлення країни.

Література:

1. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 09.09.2023).

2. Інституції, що забезпечують підтримку інноваційної діяльності / Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9e09cb5a-4c6e-4bc2-8445-4a4e1ebdbd76&title=Institutsii-SchoZabezpechuiutPidtrimkuInnovatsiinoiDiialnosti> (дата звернення: 03.08.2023).

3. Прасад А. Франція страхуватиме від воєнних ризиків компанії, які зацікавлені в інвестиціях в Україну та відбудові – Forbes.ua. Forbes.ua | Бізнес, мільяртери, новини, фінанси, інвестиції, компанії. URL: <https://forbes.ua/news/frantsiya-strakhuvatime-vid-voennikh-rizikiv-kompanii-yaki-zatsikavleni-u-investitsiyakh-v-ukrainu-ta-vidbudovi-02102023-16371> (дата звернення: 24.10.2023).

4. Financial viability self-check - H2020 Online Manual. Language selection | European Commission. URL: https://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/grants/applying-for-funding/register-an-organisation/financial-capacity-check_en.htm (date of access: 09.10.2023).

5. Online Manual - Online Manual - Funding Tenders Opportunities. Announcement: server inaccessibility - European Commission. URL: <https://webgate.ec.europa.eu/funding-tenders-opportunities/display/OM/Online+Manual> (date of access: 23.10.2023).

References:

1. Zakon Ukrainy Pro derzhavnu pidtrymku investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiamy v Ukraini. Ofitsiyniy vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (data zvernennia: 09.09.2023) [in Ukrainian].

2. Instytutsii, shcho zabezpechuiut pidtrymku innovatsiinoi diialnosti | Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9e09cb5a-4c6e-4bc2-8445-4a4e1ebdbd76&title=Institutsii-SchoZabezpechuiutPidtrimkuInnovatsiinoiDiialnosti> (data zvernennia: 03.08.2023) [in Ukrainian].

3. Prasad A. Frantsiia strakhuvatyme vid voiennykh ryzykiv kompanii, yaki zatsikavleni v investytsiiakh v Ukrainu ta vidbudovi – Forbes.ua. Forbes.ua | Biznes, miliardery, novyny, finansy, investytsii, kompanii. URL: <https://forbes.ua/news/frantsiya-strakhuvatime-vid-voennikh-rizikiv-kompanii-yaki-zatsikavleni-u-investitsiyakh-v-ukrainu-ta-vidbudovi-02102023-16371> (data zvernennia: 24.10.2023) [in Ukrainian].

4. Financial viability self-check - H2020 Online Manual. Language selection | European Commission. URL: https://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/grants/applying-for-funding/register-an-organisation/financial-capacity-check_en.htm (date of access: 09.10.2023).

5. Online Manual - Online Manual - Funding Tenders Opportunities. Announcement: server inaccessibility - European Commission. URL: <https://webgate.ec.europa.eu/funding-tenders-opportunities/display/OM/Online+Manual> (date of access: 23.10.2023).